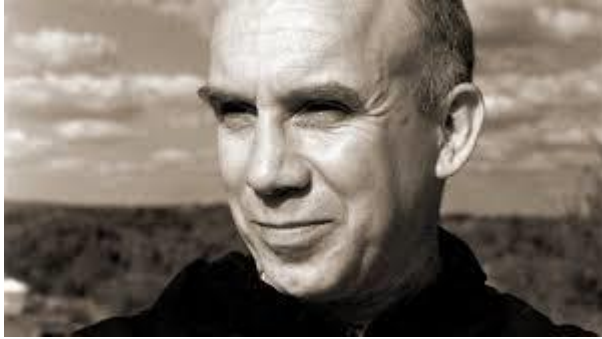

THOMAS MERTON

(1915-1968)

Chàng mở cõi đào hoa hay ông thầy tu nổi loạn

Lê Thiên

Nhân chuyến Tông du Hoa Kỳ từ 22/9 đến 27/9/2015, ĐTC Phanxicô đã đọc một bài diễn văn lịch sử trước Quốc Hội lưỡng viện Mỹ. Trong bài diễn văn, ĐTC vinh danh bốn người Mỹ gồm Tổng thống *Abraham Lincoln*, Mục sư *Tin Lành Martin Luther King* cùng hai nhân vật Công Giáo – nhà hoạt động xã hội *Dorothy Day* và tu sĩ **Thomas Merton**.

Nếu không có lời gọi nhắc của ĐTC Phanxicô, có lẽ chẳng bao nhiêu người Công Giáo, đặc biệt Công Giáo Việt Nam, biết đến **Thomas Merton**. Ở đây chỉ nhấn mạnh một Thomas Merton sấm hối, chứ không đi sâu vào các khía cạnh khác trong cuộc đời của vị tu sĩ này.

Kẻ lãng mạn tìm tới con đường tu thân.

Thomas Merton sinh năm 1915, lìa đời năm 1968, gốc người Pháp, sinh ra và lớn lên tại New York, Hoa Kỳ, là tu sĩ Trappist, một tu hội thuộc phái các tu sĩ Xitô nhật nhiệm, Dòng Thánh Bênêdictô.

Thomas Merton được xem là một trong các nhà văn Công Giáo nổi tiếng của thế kỷ 20. Ngài là tác giả của 60 tác phẩm, trong đó có quyển **“Ngọn Núi Bảy Tầng – Seven Storey Mountain”**, truyện về cuộc hoán cải của chính tác giả, một nhân vật gây nhiều tranh cãi trong các giới Công Giáo. Người ta nói Thomas

Merton là một con người mang nhiều bộ mặt của cuộc sống: một thời là kẻ đào hoa, lôi cuốn không ít phụ nữ, rồi là đoàn viên Đoàn Thanh Niên Cộng sản, nhà đấu tranh cho hòa bình, thiện nguyện viên công tác xã hội, Giáo sư Anh ngữ Đại Học Thánh Bonaventura, tu sĩ Công Giáo, Thiền sư Phật Giáo... Cả con người lẫn việc làm và các tác phẩm của Merton tạo thành một nhóm phức hợp khó giải hóa.

Qua cuốn **“Ngọn Núi Bảy Tầng - The Seven Storey Mountain,”** Merton tự mô tả mình thuộc mẫu người trẻ hoang dại và buông thả, đắm chìm trong các cuộc truy hoan và nhậu nhẹt, lôi cuốn phụ nữ, thậm chí có con ngoài hôn thú và rồi đóng vai “Sở Khanh” bỏ nàng hiu quạnh, cõi gió trốn mây, mây càng bao phủ! Merton thú nhận: *“Tôi đã từng tự biến mình thành nô lệ cho những thú vui xác thịt khó có thể tha thứ.”*

Ngày kia, vào Tháng 12/1941, đi tìm ý nghĩa cho cuộc sống của chính mình, Merton bắt tàu lửa từ New York đi tới Dòng Trappist ở Gethsemani, Kentucky. Tại đây, Thomas Merton tự mình tìm vào đạo Công Giáo và hiến mình vào nhà tu kín, phụng sự Thiên Chúa và Giáo Hội Công Giáo.

Không chịu an thân trong bốn bức tường tu viện.

Về sau, Merton được quần chúng trên đất nước Hoa Kỳ nồng nhiệt đón chào như là lương tâm của thời đại vì sự nghiệp cổ võ hòa bình cho thế giới. *“Ngài mạnh mẽ ủng hộ và tích cực hỗ trợ các phong trào đấu tranh cho nhân quyền,”* những phong trào mà Thomas Merton cho là *“mẫu gương hành động vĩ đại nhất mang đức tin Công Giáo vào lịch sử xã hội Hoa Kỳ. Ngài cũng là một mẫu người của đối thoại, con người cổ võ hòa bình giữa các dân tộc và các tôn giáo,”* như chính ĐTC Phanxicô xác quyết trong bài Diễn văn của ngài trước Quốc Hội Lưỡng viện Hoa Kỳ ngày 24/9/2015.

Một cuộc ra đi vội vã.

Vào những năm cuối của cuộc sống, Merton cống hiến thời giờ vào việc nghiên cứu các tôn giáo Đông phương, đặc biệt là môn Thiền Phật Giáo. Ngài chu du nước Ấn Độ, gặp gỡ và đối

thoại với Đức Dalai Lama, nghiên cứu có điểm đi đồng giữa Phật Giáo và Kitô Giáo để tìm tới điểm dung hòa. Theo một chuyên gia về Merton, Đức Đala Lama ca tụng Thomas Merton là người thông hiểu sâu sắc về Phật Giáo hơn bất kỳ người Kitô hữu nào mà nhà lãnh đạo Phật Tây Tạng biết tới hay gặp gỡ, tiếp xúc.

Thomas Merton gây nên trào lưu tranh cãi giữa những người Công Giáo nói riêng và Kitô Giáo nói chung về các quan điểm xã hội của ngài. Họ cho rằng ngài là một thầy tu Dòng kín mà lại đi phát động phong trào hoạt động xã hội ồn ào, tả khuynh. Có người bảo: “*Merton thách thức cả phe tả lẫn phe hữu*”

Merton qua đời đột ngột năm 1968 tại Bangkok, thủ đô nước Thái Lan do bị điện giật vì chạm dây điện. Đức Thánh Cha Phanxicô gọi ngài là “*vị thức giả đã mở ra chân trời mới cho các linh hồn cũng như cho chính Giáo Hội.*”

Về sự ra đi của Thomas Merton, chúng hãy nghe lời trình thuật của Cha James Martin, Dòng Tên, trên tờ báo Công Giáo *America Magazine*, như sau đây:

Năm 1968, Thomas Merton, một tu sĩ Dòng Khổ tu Trappist và có lẽ là nhà trí thức Công Giáo Mỹ được nhiều người biết đến, đã lâm nạn. Nhân một chuyến viễn du trên đất Thái Lan, tại nơi trọ ở Bangkok, ngài vừa bước chân ra khỏi phòng tắm thì trượt chân trên sàn nhà do quạt điện trần nhà rơi xuống khiến ngài bị chạm điện và chết sau đó.

Cha Martin nhắc lại: “Năm 1968, được vị tân tu viện trưởng của Dòng ban phép, Cha Thomas Merton rời Nhà Dòng, đi Bangkok, Thái Lan, để tham dự một đại hội liên tôn ở đó. Chuyến ấy ai ngờ là chuyến đi định mệnh của một thánh nhân sau khi ngài kết thúc tốt đẹp đại hội liên tôn đầy ý nghĩa.

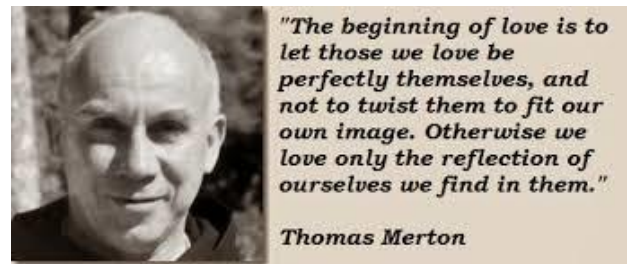
Chuỗi dài nghịch lý.

Cha James Martin lại nhận định: “*Merton đối diện toàn là những chuyện nghịch lý, vị tu sĩ nói về mình, giống như ngôn sứ Jonah trong con cá mập, như sống trong ‘cái bụng của những nghịch lý.’ Một con người khiêm tốn nhưng lại được danh tiếng. Một linh mục Công Giáo nhưng*

lại say mê Thiên Phật Giáo. Một nhà chiêm niệm cô đơn nhưng lại gắn gũi với nhiều tầng lớp xã hội. Một vị ẩn tu nhưng lại phải chết xa nhà.”

Cha James Martin kết luận: “*Như vậy, những nghịch lý trở thành di sản của Merton.*” Cho nên chúng ta không ngạc nhiên vì sao mọi thành phần xã hội, từ những người có những niềm tin khác nhau cho đến những kẻ hoài nghi, những người thuộc phái vô thần đều nhìn Merton với nhiều thiện cảm, nhưng Merton lại bị chính một số người đồng đạo từ chối chấp nhận.

Người ta coi vị tu sĩ đang lạc lối. Vì là một tu sĩ phải sống đời chiêm niệm, Thomas Merton lại đi lang thang khắp Phương Đông để tìm kiếm một thứ linh đạo Đông phương, không phù hợp với tinh thần Kitô giáo. Thậm chí, 10 năm về trước, khi mà quyền Giáo Lý toàn quốc chính thức đầu tiên của Giáo Hội Công Giáo Hoa Kỳ dành cho người lớn tuổi được phát hành thì truyện về gương hoán cải của Thomas Merton trên các sách Giáo lý CG trước đó nay đều bị xóa sạch. Thành phần bảo thủ trong Giáo Hội tại Hoa Kỳ đã cho Thomas Merton là kẻ lạc lối?

Lời Kết.

Việc ĐTC Phanxicô vinh danh tu sĩ Thomas Merton ngay tại Tòa nhà Quốc Hội Hoa Kỳ, cơ quan Chính trị đầy quyền lực của Quốc gia đứng đầu thế giới này ắt hàm súc nhiều ý nghĩa đặc biệt, cả về mặt tôn giáo, về mặt xã hội lẫn về mặt chính trị. Và trong một cách thức nào đó, ĐTC Phanxicô giải oan cho một thầy tu: *Linh mục tu sĩ Thomas Merton.* Và chúng ta cũng hiểu được vì sao Đức Thánh Cha Phanxicô ca ngợi Thomas Merton là “*vị thức giả đã mở ra chân trời mới cho các linh hồn cũng như cho chính Giáo Hội*” như đã trình bày trên.